

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Проучване на нагласите на местната общност относно стратегията за Водено от общностите местно развитие за програмен период 2023 – 2027 г. на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки, Чепеларе“

2023 г.

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 ВОМР от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за ВОМР на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Съдържание

1. СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ	3
2. ВЪВЕДЕНИЕ.....	4
3. ПРОУЧВАНЕ НА НАГЛАСИТЕ НА МЕСТНАТА ОБЩНОСТ ОТНОСНО СТРАТЕГИЯТА ЗА ВОДЕНО ОТ ОБЩНОСТИТЕ МЕСТНО РАЗВИТИЕ ЗА ПРОГРАМЕН ПЕРИОД 2023 – 2027 Г. НА МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ, ЧЕПЕЛАРЕ“. АНАЛИЗ НА ДАННИТЕ.....	5
4. ЗАКЛЮЧЕНИЕ	43

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

1. СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

ВОМР	Водено от общностите местно развитие
ДФЗ	Държавен фонд „Земеделие“
ЕЗФРСР	Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони
ЕК	Европейска комисия
ЕО	Европейска общност
ЕС	Европейски съюз
ЕСФ+	Европейски социален фонд +
ЕФРР	Европейски фонд за регионално развитие
ИКТ	Информационни и комуникационни технологии
МИГ	Местна инициативна група
МЗХ	Министерство на земеделието и храните
НПО	Неправителствена организация
ОС	Общо събрание
ПКИП	Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
ПРЧР	Програма „Развитие на човешките ресурси“
ПО	Програма „Образование“
ПОС	Програма „Околна среда“

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 ВОМР от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за ВОМР на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

РА	Разплащателна агенция
СВОМР	Стратегия за Водено от общностите местно развитие
СМР	Стратегия за местно развитие
СНЦ	Сдружение с нестопанска цел
СПРЗСР	Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони
УО	Управляващ орган
УС	Управителен съвет

2. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящото проучване е проведено за Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ като част от дейностите, финансирани по договор № РД 50-89/24.03.2023 г. за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ от мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ на Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 – 2020 г., подкрепена от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони.

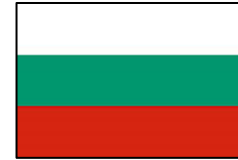
Проучването е част от дейностите на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ за подготовка на стратегията за ВОМР за програмен период 2023 – 2027 г.

Това проучване е изготвено на базата на основните специфики на подхода ВОМР от Програмата за развитие на селските райони:

- Проучването разглежда и представя мнението и нагласите на местното население по отношение на изготвянето на стратегия за ВОМР за програмен период 2023 – 2027 г.

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 ВОМР от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за ВОМР на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

- Териториален подход: проучването е изготвено за цялата територия на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“, която се характеризира с общи традиции и единна местна идентичност и съзнание.

- Принцип „отдолу-нагоре“: проследява се мнението и нагласите на жителите от територията на МИГ относно изготвянето на стратегията за ВОМР за програмния период 2023 – 2027 г.

- Иновативност: проучването е иновативен начин за територията на МИГ за изследване на мнението и нагласите на населението по отношение на стратегията за ВОМР за програмен период 2023 – 2027 г.

Проучването се извършва като част от проект за изготвяне на стратегия за ВОМР на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ за програмния период 2023 – 2027 г., който се финансира по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ от ПРСР 2014 – 2020 г.

Проучването се извършва въз основа на разработени анкети, състоящи се от набор от въпроси, групирани в няколко основни теми, отговорите на които показват нагласите на местната общност относно изготвянето на СВОМР за 2023 – 2027 г. Събраната информация ще бъде използвана при изготвянето на стратегията за ВОМР.

Попълването на анкетата е доброволно и анонимно, при спазване на хоризонталните политики на Европейския съюз като равенство между половете, защита от дискриминация и равенство на възможностите. Анкетата гарантира прозрачен процес на изготвяне и съгласуване на СВОМР за периода 2023 – 2027 г.

Попълването на анкетата е извършено чрез отбелязване на един от предложените варианти за отговор, който анкетираният счита за най-близък до неговото мнение. На някои от въпросите, анкетираните са описали своето мнение.

3. ПРОУЧВАНЕ НА НАГЛАСИТЕ НА МЕСТНАТА ОБЩНОСТ ОТНОСНО СТРАТЕГИЯТА ЗА ВОДЕНО ОТ ОБЩНОСТИТЕ МЕСТНО РАЗВИТИЕ ЗА

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 ВОМР от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за ВОМР на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

ПРОГРАМЕН ПЕРИОД 2023 – 2027 Г. НА МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ, ЧЕПЕЛАРЕ“. АНАЛИЗ НА ДАННИТЕ

В проучването на доброволен принцип са взели участие 86 представители на местната общност. Те са с различен профил по отношение на пол, възраст, местоживеене, образование, занимание и сектор на заетост. По този начин информацията, която се анализира в проучването е максимално представителна и обективна и представлява разнообразието на мненията на местните хора, част от общността на територията.

Събраната информация предоставя обективна и реална обратна връзка от населението относно процеса по изготвяне на стратегията за ВОМР на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ за програмния период 2023 – 2027 г. Тя също така осигурява добра база за оценка както на местната инициативна група, така и на досегашното изпълнение на стратегията, като по този начин се цели извеждането на паралел между изпълнената, изпълняващата се и подготвящата се стратегии.

Проучване проследява мнението и нагласите на населението относно проблемите и посоката на развитие на територията на МИГ. Това са важни аспекти от местните нагласи, които определят както оценката на настоящата ситуация, така и насоката за бъдещо развитие.

Проучването е извършено през месеците май и юни на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“.

3.1. Профил на анкетираните лица

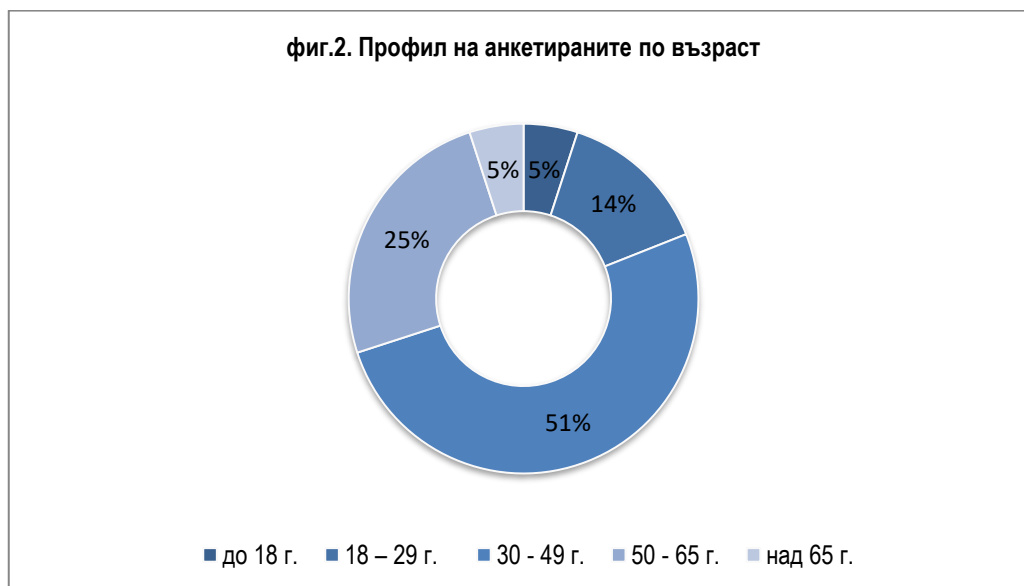
МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Според половата принадлежност на участниците в анкетата почти 2/3 или 63% са жени, а останалите 37% са мъже. Този резултат показва, че жените на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ са много активни и заявяват желание за участие в процеса на подготовка на стратегията за ВОМР за програмния период 2023 – 2027 г. Това е и потвърждение за прилагането на практика на европейските хоризонтални принципи.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Най-голям брой участници в анкетата са взели лицата на възраст между 30г. и 49г. – 51%, следвани от участниците на възраст между 50г. и 65г.– 25%. Групата на икономически активните хора представлява мнозинството от анкетираните – 76% от всички. Това е една група от особена важност за проучването – икономически активните и опитни хора на трудовия пазар, които са основният двигател на икономиката на територията. Тяхното мнение за развитието на територията на МИГ е от много голямо значение, тъй като те имат най-добър поглед върху нейното развитие във всички сектори – публичен, стопански и нестопански.

С 14% следват представителите на възрастовата група между 19г. и 29 г. Това са младите хора, които навлизат на пазара на труда на територията на МИГ и които ще определят нейното развитие в по-далечно бъдеще. Еднакви са дяловете на останалите две възрастови групи участници – лицата до 18 г. и лицата над 65 г. с по 5%. В двете групи попадат лица, които не са икономически активни, като едните предстои да навлизат на пазара на труда, а другите са излезли от него. Представителите на първата група изявяват желание за участие в социално – икономическия живот на своята територия и това е много важно за нейното бъдеще. Представителите на втората група имат знания и опит, могат да направят сравнение с предходни години и могат да дадат добри съвети за

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

развитие на територията на МИГ – тяхното мнение е от изключителна важност за успешното прилагане на стратегията за програмния период 2014 – 2020 г. и за подготовката на стратегията за програмния период 2023 – 2027 г. Втората група анкетираните ще бъдат и основен потребител на социалните услуги на територията в настоящето и близкото бъдеще.

Основната част от анкетираните – 91% живеят постоянно на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“, 7% живеят временно на територията, а останалите 2% не са от територията на МИГ. Основният дял от анкетираните е постоянно живеещ на територията на МИГ и това е предпоставка за получаването на обективна картина на нейното настоящо състояние и на ангажираност за нейното бъдещо развитие по отношение на всички сектори на местния живот.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

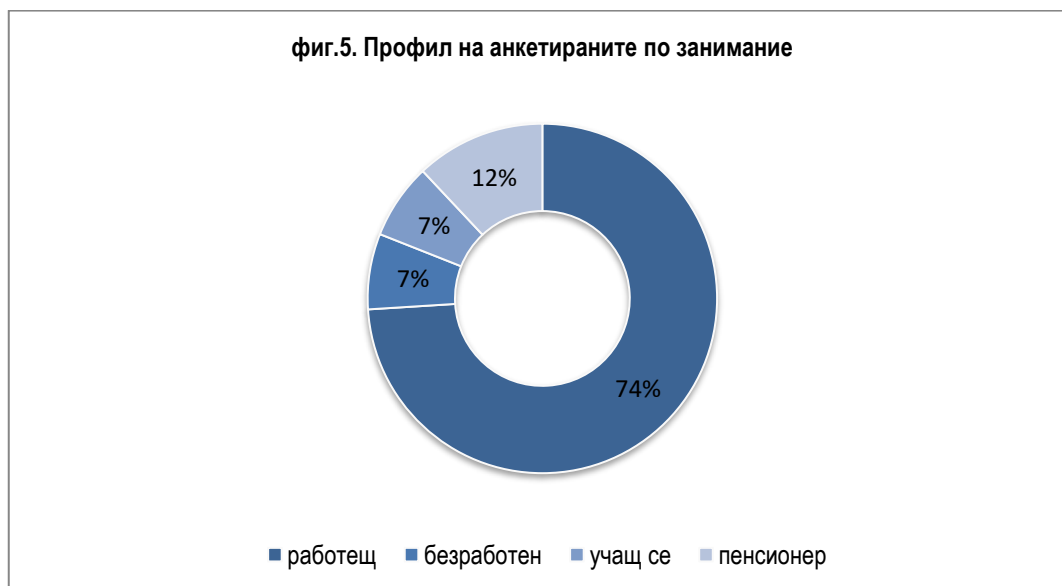

28% от анкетираните живеят в някой от трите общински центрове – с. Баните, гр. Лъки и гр. Чепеларе, 70% от анкетираните са жители на някое от селата на територията на МИГ. 2% от анкетираните не са дали отговор на този въпрос. Забелязва се голяма активност на участниците, живеещи в селата, като от една страна това е свързано с желанието им за по-активно участие в местното развитие, а от друга е проекция на големия брой населени места на територията на МИГ.

Наличието на анкетирани от градовете и селата на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ гарантира, че резултатите от проучването са представителни за цялата територия на групата.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Около $\frac{3}{4}$ или 74% от анкетираните са работещи, 12% са пенсионери и по 7% са съответно безработни и учащи се. Икономически активните жители от територията са най-активни и в участието си в анкетата и проучването на мнението на местната общност. Резултатите съвпадат и с резултатите за профила на участниците по възрастови групи.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Участниците от публичния сектор доминират сред анкетираните – те са 58%. Разпределението на останалите участници в зависимост от тяхната заетост е сравнително равномерно. Най-голяма активност са проявили представителите на стопанския сектор с 16%. Непосредствено след тях с 12%, се нареждат участниците от нестопанския сектор. 14% са неотговорилите на въпроса.

Показаният профил на анкетираните е предпоставка за получаването на максимално обективна картина на изпълнение и подготовка на СВOMP, за състоянието на територията на МИГ и за желанията на местното население относно нейното бъдещо развитие. Анкетираните показват ангажираност и интерес към изпълнението и подготовката на стратегията за BOMP. Профилът им допринася за обективността и безпристрастността на мненията и на резултатите от проучването.

3.2. Резултати от проучване на мнението на населението от територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ относно прилагането на стратегиите, състоянието на територията

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

и подготовката на стратегия за ВОМР за програмен период 2023 – 2027 г.

Анкетираните са помолени да идентифицират проблемните области на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“. Това е направено с цел получаването на обратна връзка относно състоянието на територията на МИГ и проблемните области, на които следва да се обърне внимание при изготвянето на стратегията за ВОМР за програмен период 2023 – 2027 г.

Най-голям дял от анкетираните (49%) определят демографската картина на територията като най-тревожна и на която следва да се обърне най-голямо внимание. Като следващо по важност (37%) се нарежда състоянието на инфраструктурата на територията. Инфраструктурата определя качеството на живот и достъпността на територията и това е от особено важно значение според анкетираните. Следващата важна сфера (26%), в която анкетираните виждат проблеми е икономиката. Първите три по важност сфери, определени от анкетираните са и тези, на които следва да се наблегне най-вече при изготвянето

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

на стратегията за BOMP за програмен период 2023 – 2027 г. следват социалната сфера и образованието с по 12%.

Сборът от процентите на отговорите е над 100, тъй като всеки анкетиран е можел да предостави по повече от един отговор.

Според мнозинството от анкетираните – 70% една от основните силни страни на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ е туризмът. Следващата голяма група – 35% счита, че силна страна на територията е околната среда – нейното разнообразие и добро състояние. 12% и 9% от анкетираните посочват за силни страни съответно инфраструктурата и културно – историческото наследство.

Сборът от процентите на отговорите е над 100, тъй като всеки анкетиран е можел да предостави по повече от един отговор.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Мнозинството от анкетираните – 70% счита, че основно направление за развитие на територията на МИГ е подобряването на условията за живот. Следващото важно направление според 40% от анкетираните е развитието на икономиката, което е пряко свързано с по-следващото – подобряване на благосъстоянието на населението – според 33%. Опазването на околната среда и подобряването на социалната интеграция и услуги са важни според по 16% от отговорите на анкетираните. Според 14% важно е развитието на образованието.

Сборът от процентите на отговорите е над 100, тъй като всеки анкетиран е можел да предостави по повече от един отговор.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

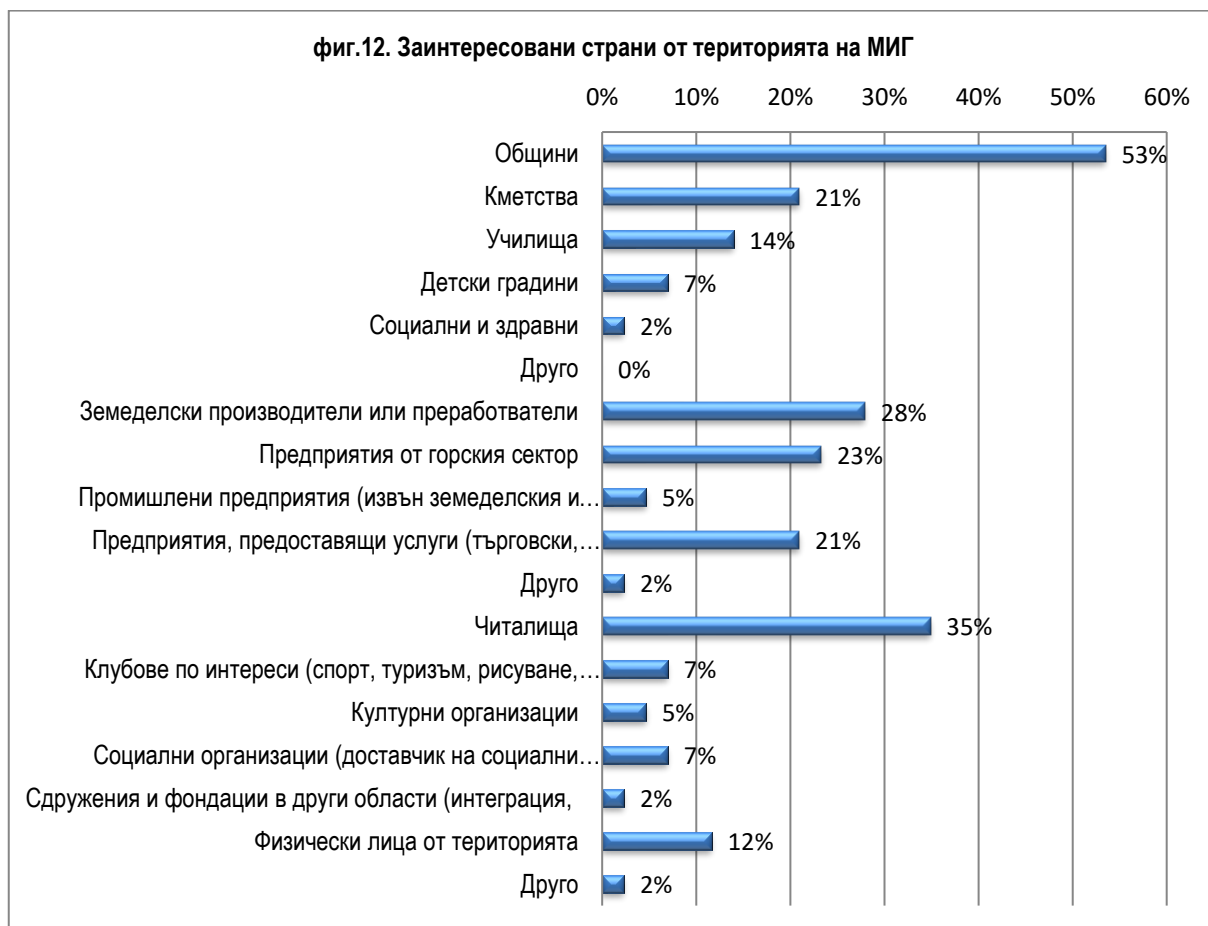
Основна заплаха пред развитието на територията на МИГ според 85% от анкетираните представлява обезлюдяването ѝ. Липсата на инвестициите и повишаването на риска от бедност са следващите по важност заплахи според съответно 26% и 23% от анкетираните. На следващите позиции се нареждат заплахата от амортизация на инфраструктурата (според 16% от анкетираните), заплахата от влошаване на качеството на образованието (според 16% от анкетираните) и повишаването на риска от социално изключване (според 5% от анкетираните).

Сборът от процентите на отговорите е над 100, тъй като всеки анкетиран е можел да предостави по повече от един отговор.

Заинтересованите страни от изпълнението на стратегия за ВОМР за програмния период 2023 – 2027 г. са идентични с тези от стратегията за ВОМР. С всеки програмен период се увеличава и броят на заинтересованите от изпълнението на стратегията страни, тъй като се увеличават и финансираните сектори.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Според най-големия брой анкетирани основни заинтересовани страни са публичните организации на територията на МИГ (общо 97% от отговорите) – общини (53% от отговорите), кметства (21% от отговорите), училища (14% от отговорите), детски градини (7% от отговорите) и социални и здравни заведения (2% от отговорите). Следват заинтересованите страни от стопанския сектор (общо 77% от отговорите) – земеделски производители или преработватели (28% от отговорите), предприятия от горския сектор (23% от отговорите), промишлени предприятия (5% от отговорите). На трето място са представителите на нестопанския сектор (общо 70% от отговорите) – читалища (35% от отговорите), физически лица от територията (12% от отговорите), социални организации и клубове по интереси (съответно по 7% от отговорите),

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

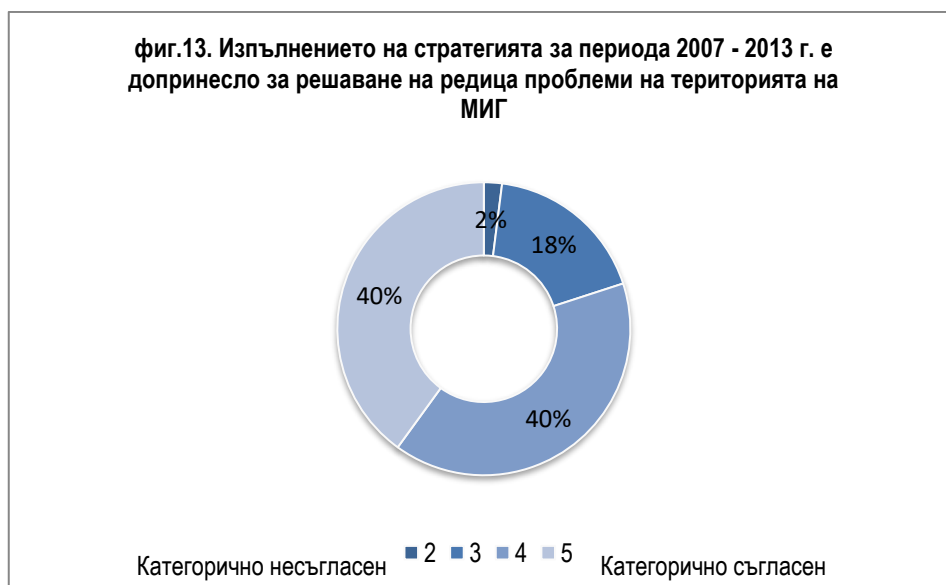

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

културни организации (5% от отговорите) и сдружения и фондации (2% от отговорите).

Сборът от процентите на отговорите е над 100, тъй като всеки анкетиран е можел да предостави по повече от един отговор.

Анкетираните са помолени да оценят изпълнението на стратегията за местно развитие за периода 2007 – 2013 г., като по този начин се направи паралел с подготовката на стратегията за ВОМР за периода 2023 – 2027 г.

80% от анкетираните смятат, че стратегията, изпълнена през периода 2007 – 2013 г. е допринесла за решаването на редица проблеми на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“. 40% от тях са категорично съгласни с това твърдение, други 40% са съгласни, а 18% изказват неутрално отношение за изпълнението на стратегията на местно развитие. Само 2% от анкетираните са несъгласни.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

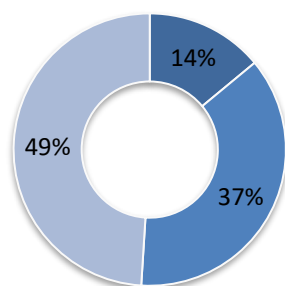
74% от анкетираните смятат, че стратегията, изпълнена през периода 2007 – 2013 г. е допринесла за развитието на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“. 37% от тях са категорично съгласни с това твърдение, други 37% са съгласни, а 21% изказват неутрално отношение за изпълнението на стратегията на местно развитие. Само 2% от анкетираните са несъгласни. Други 3% от анкетираните не са отговорили на въпроса.

От особена важност е устойчивостта на постигнатите резултати, като постигнатото през периода 2007 – 2013 г. да бъде запазено и надградено през периода 2014 – 2020 г. и от своя страна това да се повтори и през програмния период 2023 – 2027 г. По този начин ще се постигне устойчиво развитие и увеличаване на добавената стойност от изпълнението на стратегии за местно развитие в различни последователни времеви периоди.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

фиг.15. Изпълнението на стратегията за периода 2014 – 2020 г. е надградило постигнатите при изпълнението на стратегията за периода 2007 – 2013 г. резултати

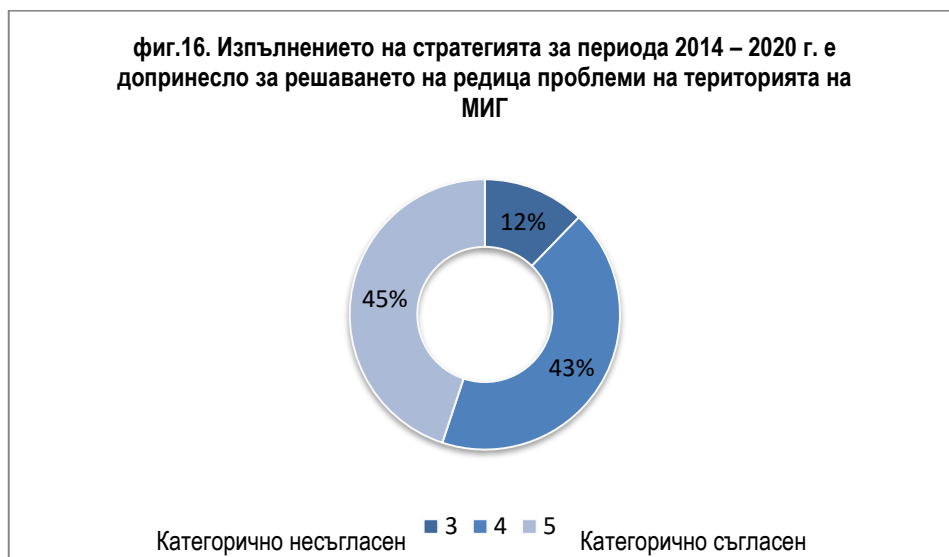
Категорично несъгласен ■ 3 ■ 4 ■ 5 Категорично съгласен

Според 86% от анкетираниите стратегията, изпълнявана през периода 2014 – 2020 г. е надградила постигнатото при изпълнението на стратегията за местно развитие за програмния период 2007 – 2013 г. Почти половината – 49% от тях са категорично съгласни с това твърдение, други 37% са съгласни, а останалите 14% изказват неутрално отношение по въпроса.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

фиг.16. Изпълнението на стратегията за периода 2014 – 2020 г. е допринесло за решаването на редица проблеми на територията на МИГ

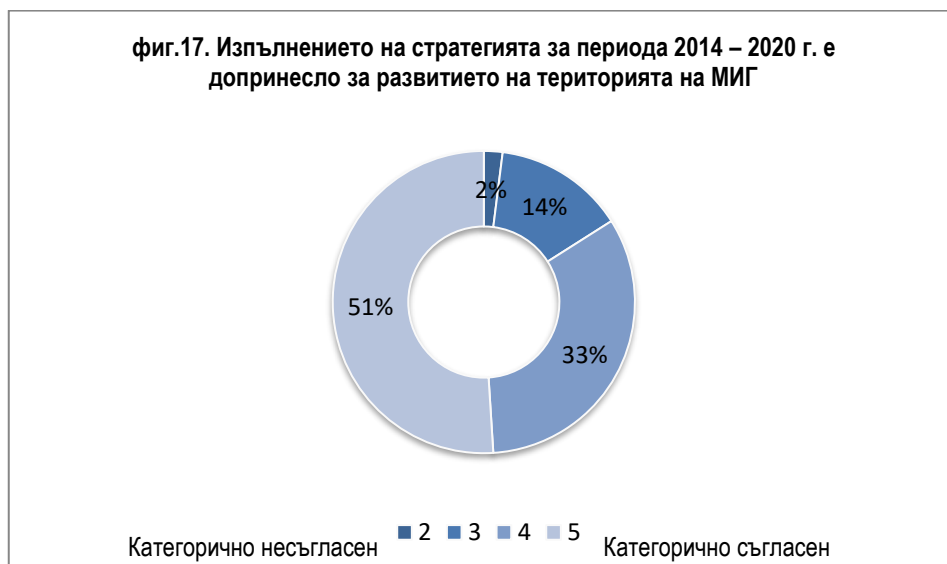

Според цели 88% от анкетиранията стратегията, изпълнявана през периода 2014 – 2020 г. е допринесла за решаването на редица проблеми на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“. Почти половината – 45% от тях са категорично съгласни с това твърдение, други 43% са съгласни, а останалите 12% изказват неутрално отношение по въпроса.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

фиг.17. Изпълнението на стратегията за периода 2014 – 2020 г. е допринесло за развитието на територията на МИГ

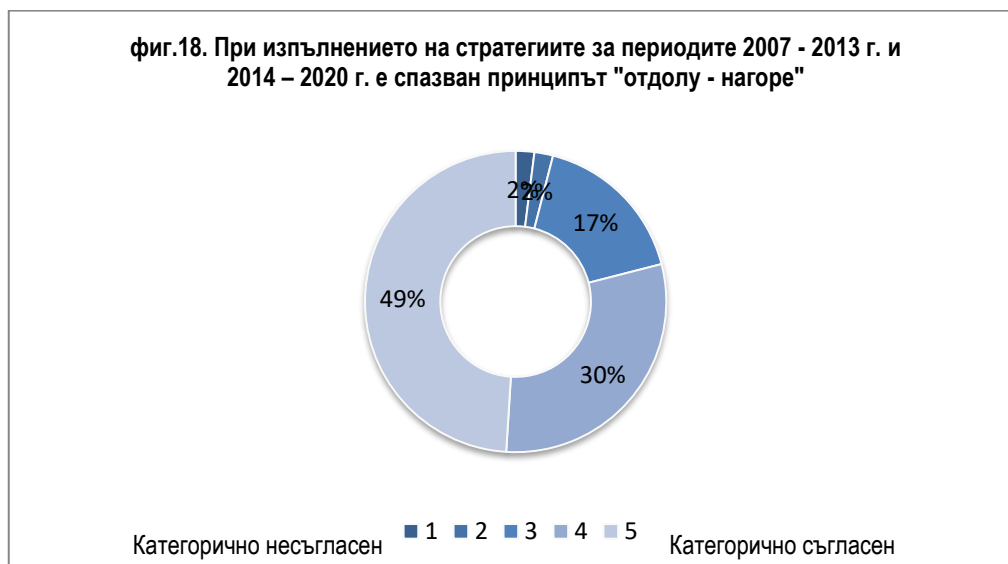

Според 84% от анкетиранияте, стратегията, изпълнявана през периода 2014 – 2020 г. е допринесла за развитието на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“. Повече от половината – 51% от тях са категорично съгласни с това твърдение, други 33% са съгласни, 14% изказват неутрално отношение по въпроса, а останалите 2% не са отговорили.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

фиг.18. При изпълнението на стратегиите за периодите 2007 - 2013 г. и 2014 – 2020 г. е спазван принципът "отдолу - нагоре"

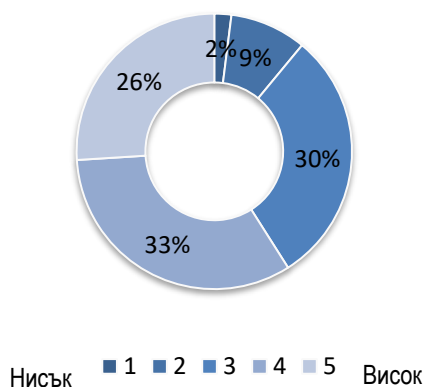

Според 79% от анкетиранияте, при изпълнението на стратегиите през периодите 2007 – 2013 г. и 2014 – 2020 г. е спазван основният принцип на подхода ВОМР – „отдолу – нагоре“. Около половината – 49% от тях са категорично съгласни с това твърдение, други 30% са съгласни, 17% изказват неутрално отношение по въпроса. 4% от анкетиранияте не са съгласни, че при изпълнението на стратегиите през периодите 2007 – 2013 г. и 2014 – 2020 г. е спазван основният принцип на подхода ВОМР – „отдолу – нагоре“, като по 2% не съгласни и категорично не са съгласни с това твърдение.

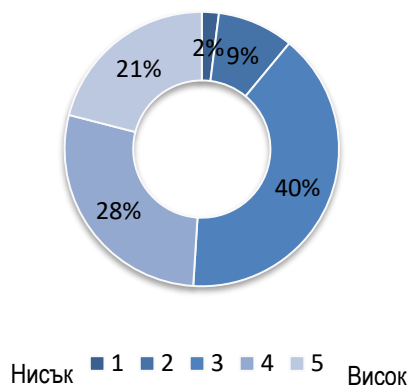
МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

фиг.19.Интерес на местната общност от изпълнението на стратегията за периода 2007 – 2013 г. на територията на МИГ „Преспа“

Според 26% от анкетираните интересът на местната общност от прилагането на стратегията за местно развитие е бил много висок, според 33% интересът е бил висок, според други 30% е бил на средно ниво, а само според 9% е бил нисък и според 2% е бил много нисък.

фиг.20.Интерес на местната общност от изпълнението на стратегията за периода 2014 – 2022 г. на територията на МИГ „Преспа“

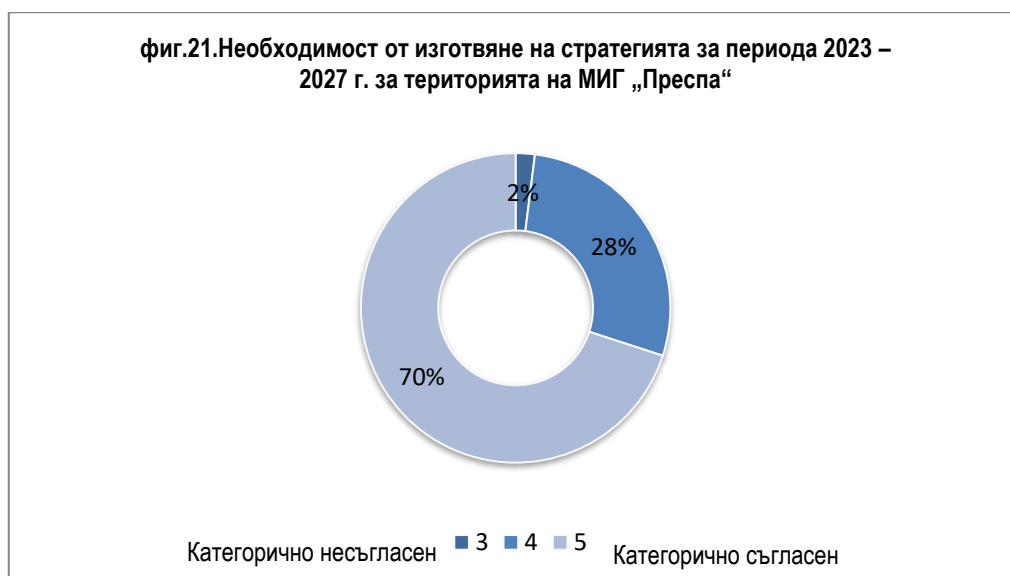
Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 ВОМР от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за ВОМР на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

По отношение на интереса към изпълнението на стратегията за ВОМР за периода 2014 – 2020 г., 21% от анкетираният считат, че той е много висок, 28% считат, че е висок, 40% считат, че е на средно ниво, като останалите 11% считат, че интересът е нисък (9%) и много нисък (2%).

На фона на предоставените до момента отговори от страна на анкетираният, важно е тяхното мнение относно необходимостта от изготвяне на стратегия за ВОМР за програмния период 2023 – 2027 г.

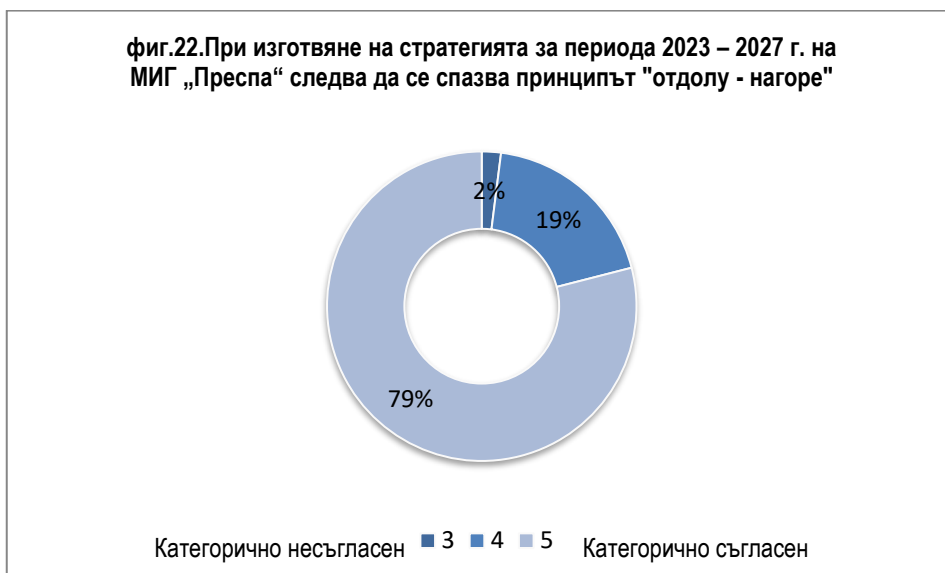
70% са категорично съгласни, че е необходимо да се изготви стратегия за ВОМР на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ за програмния период 2023 – 2027 г. Другите 28% са съгласни относно изготвянето на стратегия. 2% не са отговорили на въпроса.

Мнението на анкетираният по този въпрос показва категорична подкрепа за изготвянето на стратегия за ВОМР за програмния период 2023 – 2027 г.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

фиг.22. При изготвяне на стратегията за периода 2023 – 2027 г. на МИГ „Преспа“ следва да се спазва принципът "отдолу - нагоре"

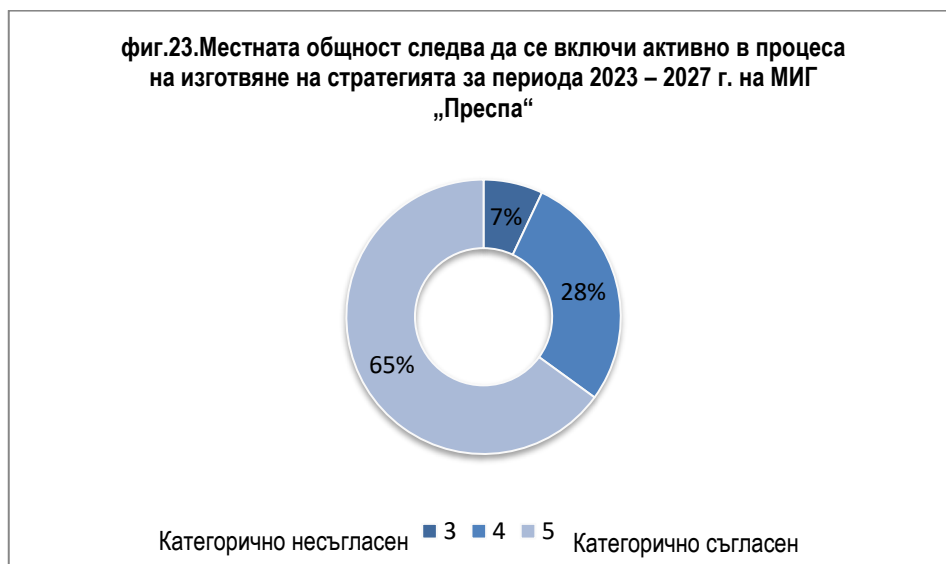

79% от анкетираните са категорично за спазване на принципа „отдолу – нагоре“, като останалите 19% също го подкрепят. 2% от анкетираните не са отговорили на въпроса.

От представената информация се вижда, че принципът „отдолу – нагоре“ има голямо значение за местната общност и неговото прилагане е много важно за местните хора.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Около 2/3 от анкетиранияте, или 65% са на категорично мнение, че местната общност следва да се включи активно в процеса на изготвяне на стратегията за ВОМР на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ за програмния период 2023 – 2027 г. 28% от анкетиранияте са съгласни със същото твърдение. Само 2% не са отговорили на въпроса.

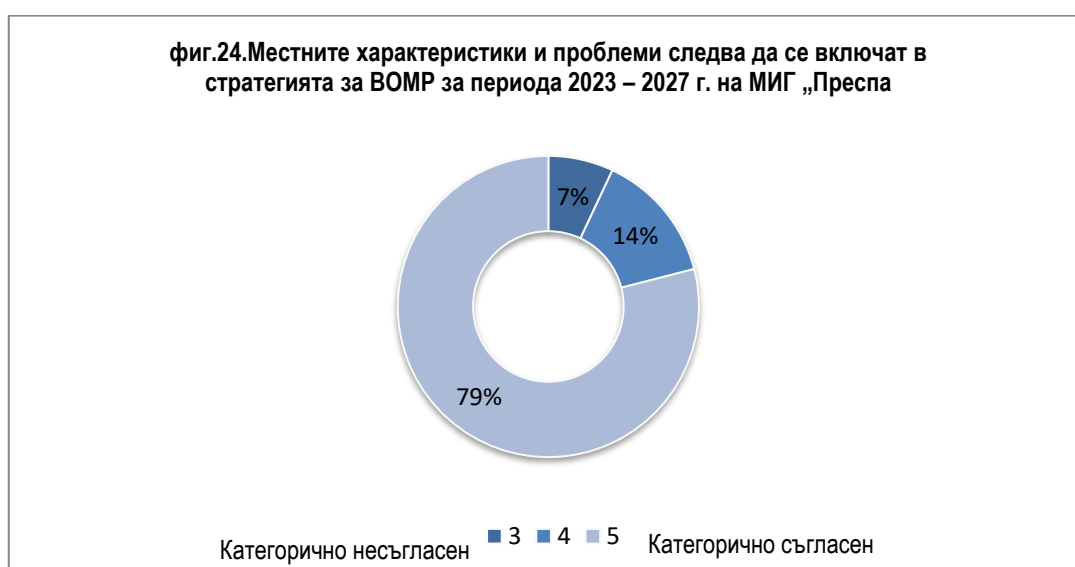
Получените отговори показват голямата активност на местните хора и желанието им да се включат в изготвянето на стратегията за ВОМР. Това е в следствие на успешното прилагане на стратегиите през периодите 2007 – 2013 г. и 2014 – 2020 г. Местните хора виждат в подхода ВОМР потенциал за развитие на своята територия, виждат, че тяхното мнение се чува и това повишава интересът им и тяхното желание за включването им в процеса по изготвянето на стратегията за ВОМР за периода 2023 – 2027 г.

От основно значение при изготвянето на стратегия за ВОМР е съобразяването ѝ не само с нуждите на територията на МИГ, но и с нейните характеристики и проблеми. В тази връзка е и изискването територията на МИГ да е кохерентна, хомогенна и да има общи традиции, характеристики и визия за развитие.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Това се споделя и от анкетираните, които са помолени да оценят важноста при изготвянето на стратегията за ВОМР за програмния период 2023 – 2027 г. в нея да бъдат отразени характеристиките и проблемите на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“.

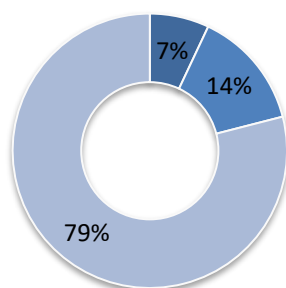
93% от анкетираните подкрепят важноста от включването на характеристиките и проблемите на територията като основа на стратегията за ВОМР на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ за програмния период. 79% от анкетираните са категорични в това си твърдение, а 14% го подкрепят. Само 7% от анкетираните са на неутрално мнение.

За устойчивото развитие на територията на МИГ от основно значение е стратегиите за местно развитие освен да се базират на характеристиките и проблемите на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“, но и да надграждат постигнатите при реализацията на предишните стратегии резултати.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

фиг.25. Стратегията за ВОМР за периода 2023 – 2027 г. на МИГ „Преспа“ следва да надгражда постигнатите от другите стратегии резултати

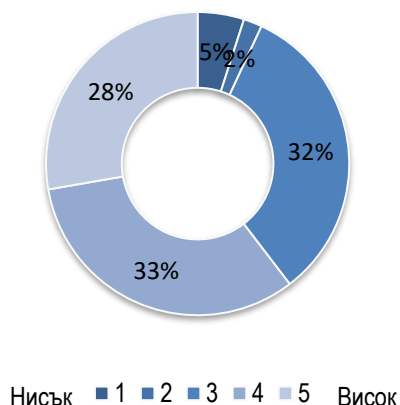
Категорично несъгласен ■ 3 ■ 4 ■ 5 Категорично съгласен

93% от анкетираните подкрепят важноста от надграждането на постигнатите при изпълнението на стратегиите от програмни периоди 2007 – 2023 г. и 2014 – 2020 г. резултати чрез изпълнението на стратегията за ВОМР за програмния период 2023 – 2027 г. 79% от анкетираните са категорични в това си твърдение, а 14% от тях го подкрепят. Само 7% от анкетираните са на неутрално мнение.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

фиг.26.Интерес на местната общност от изготвянето на стратегия за периода 2023 – 2027 г. на територията на МИГ „Преспа“

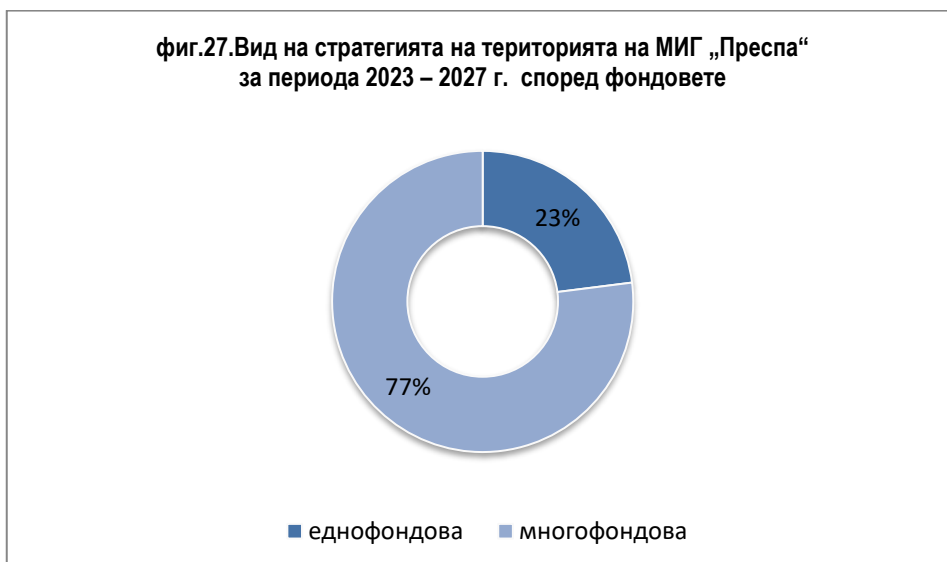
Съгласно отговорите на анкетираните интересът на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ към изготвянето на стратегията е висок. Така според 28% от анкетираните е много висок, според по 33% съответно е висок и средно висок. Само 7% определят интереса като нисък (2%) и много нисък (5%). От посочените отговори е видно, че стратегията за ВОМР за програмния период 2023 – 2027 г. предизвиква значителен интерес на територията на МИГ.

При регистрираният висок интерес от разработването на стратегия за ВОМР на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“, е важно да се определи какво е мнението на местната общност относно финансирането на стратегията за програмния период 2023 – 2027 г.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

фиг.27. Вид на стратегията на територията на МИГ „Преспа“ за периода 2023 – 2027 г. според фондовете

Преобладаващата част от анкетираните – 77% са на мнение, че стратегията за ВОМР на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ за програмния период 2023 – 2027 г. следва да е многофондова. За еднофондова стратегия са отговорили 23%.

фиг.28. Финансиращи фондове за стратегията за ВОМР на МИГ "Преспа" за периода 2023 - 2027 г.

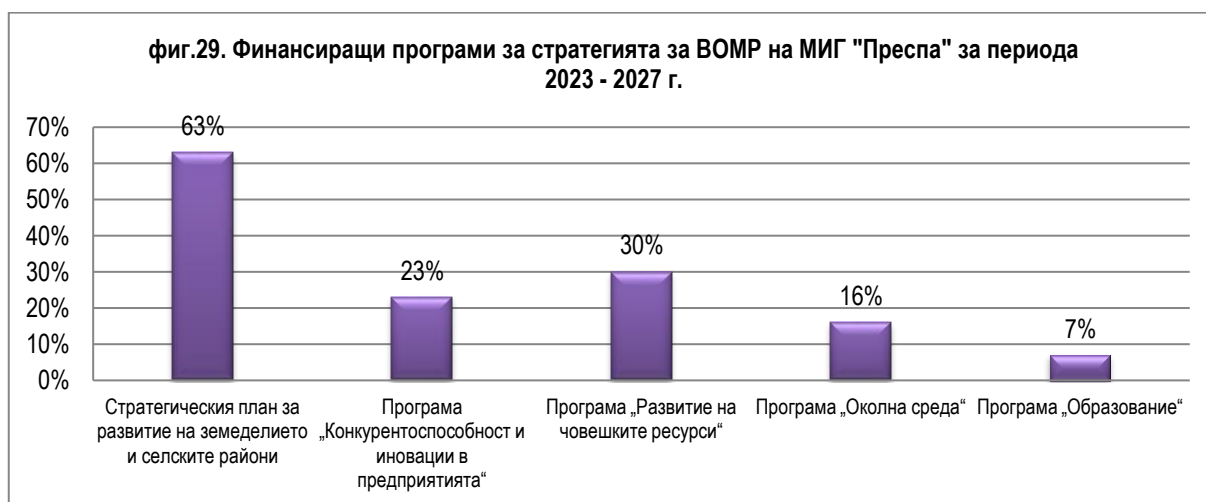
Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 ВОМР от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за ВОМР на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Като основни финансиращи фондове анкетираните посочват Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони – 77%, Европейския фонд за регионално развитие – 33% и Европейския социален фонд+ - 28%.

Сборът от процентите на отговорите е над 100, тъй като всеки анкетиран е можел да предостави по повече от един отговор.

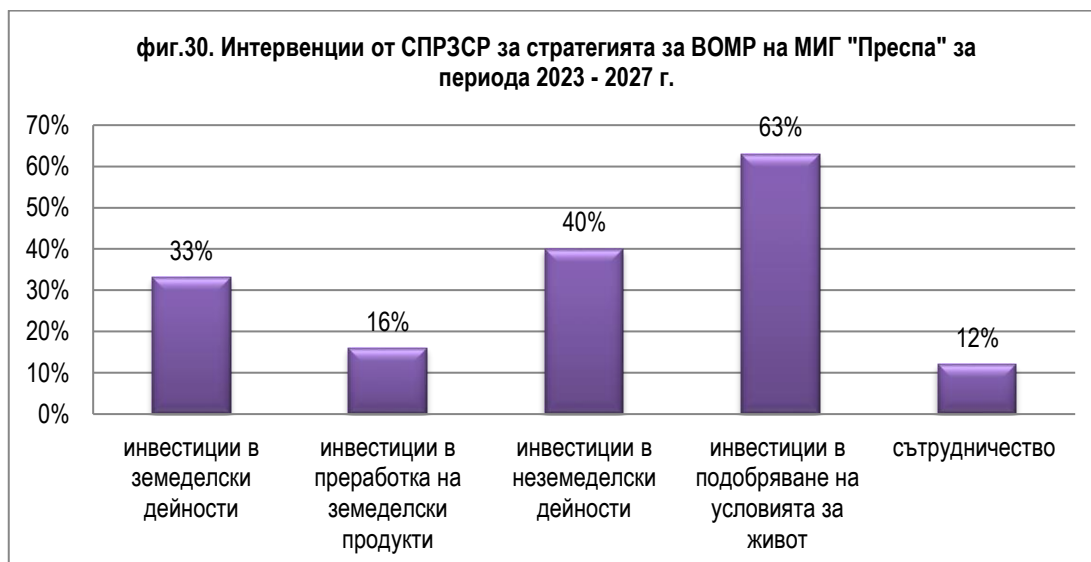

По отношение на финансиращите програми най-предпочитана е финансовата подкрепа от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони – 63%. Следва програмата „Развитие на човешките ресурси“ с 30%, програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ – 23%, програма „Околна среда“ – 16% и програма „Образование“ – 7%.

Сборът от процентите на отговорите е над 100, тъй като всеки анкетиран е можел да предостави по повече от един отговор.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Най-интересните за анкетираните интервенции от СПРЗСР са инвестициите в подобряване на условията за живот – 63%, инвестициите в неземеделски дейности – 40%, инвестициите в земеделски дейности – 33%, инвестициите в преработка на земеделски продукти – 16% и сътрудничество 7%.

Сборът от процентите на отговорите е над 100, тъй като всеки анкетиран е можел да предостави по повече от един отговор.

Получените резултати в много голяма степен наподобяват и структурата на мерките в стратегията за ВОМР на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ за програмния период 2014 – 2020 г., което е свидетелство за тяхната обективност и съответствие с нуждите и характеристиките на територията на МИГ.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

От страна на програмата за „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ най-атрактивна е интервенцията „Информатика и ИКТ“ според 23% от анкетираните, следва интервенцията „Индустрия за здравословен живот и биотехнологии“ с 12% от отговорите на анкетираните, които дават и по 9% на следните две други интервенции - „Нови технологии в креативните и рекреативните индустрии“ и „Чисти технологии, кръгова и нисковъглеродна икономика“.

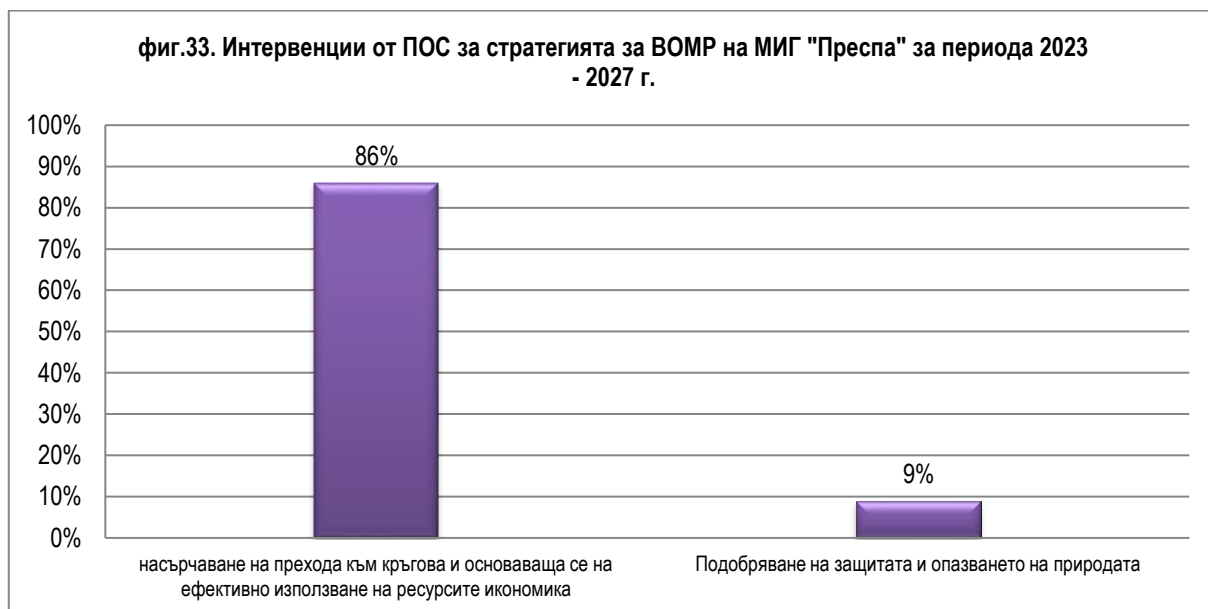
МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Най-предпочитаните интервенции по програма „Развитие на човешките ресурси“ са „Интервенции за подобряване на достъпа до трудова заетост и мерки за активизиране за всички лица, търсеци работа“ и „Интервенции за подобряване на достъпа до трудова заетост и мерки за активизиране за всички лица, търсеци работа, и най-вече за младите хора, по-специално чрез изпълнението на гаранцията за младежта, за дългосрочно безработните и групите в неравностойно положение на пазара на труда и за неактивните лица, както и чрез насърчаване на самостоятелната заетост и социалната икономика“, които получават по 40% от отговорите. Останалите две интервенции „Интервенции за насърчаване на адаптирането на работниците, предприятията и предприемачите към промените, на активен живот за възрастните хора и остаряване в добро здраве, както и на здравословна и добре приспособена работна среда, която отчита рисковете за здравето“ и „Интервенции за насърчаване на социално-икономическата интеграция на маргинализираните общности като ромите“ съответно със 7% и 2% от отговорите.

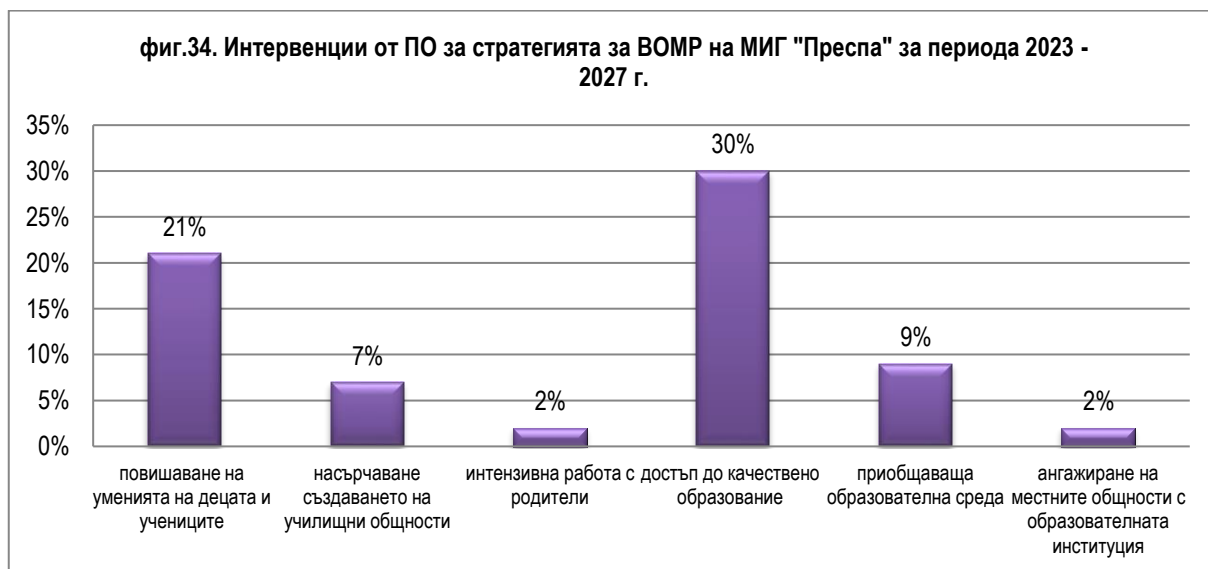
МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

По отношение на интервенциите по програма „Околна среда“ категоричното мнение на анкетирания е към интервенцията за насърчаване на прехода към кръгова и основаваща се на ефективно използване на ресурсите икономика. Тази интервенция се предпочита от 86% от анкетирания, а другата достъпна по програма „Околна среда“ интервенция получава 9% от отговорите.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

По отношение на програма „Образование“ има по-разнообразни мнения от страна анкетираните. Най-интересна според 30% от тях е интервенцията за подкрепа за осигуряване на достъп до качествено образование и за преодоляване на нефинансови бариери в малките населени места и в труднодостъпните райони, чрез осигуряване на транспорт, хранене, ученическо общежитие; мобилност на преподаватели и адаптиране към работна среда в различни райони и с различни групи ученици, вкл. адаптационни програми и социални пакети за млади учители; с 21% от отговорите следва интервенцията за повишаване на уменията на децата и учениците за обучение и общуване в мултикултурна среда, включително психологическа подкрепа и допълнителни обучения за деца/ученици с образователни затруднения, в т.ч. допълнителни обучения по български език, споделяне на културна идентичност и ценности; с 9% следва интервенцията за подкрепа за приобщаваща образователна среда, осигуряване на учебници, познавателни книжки за децата в задължителна предучилищна възраст, учебни пособия и материали; допълнителна работа на педагогическите специалисти с ученици от маргинализирани групи (включително през лятото); 7% от анкетираните подкрепят включването на интервенцията за насърчаване създаването на училищни общности, в които ученици, родители, учители и лидерски екип развиват умения за ефективно и равноправно

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 ВОМР от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за ВОМР на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

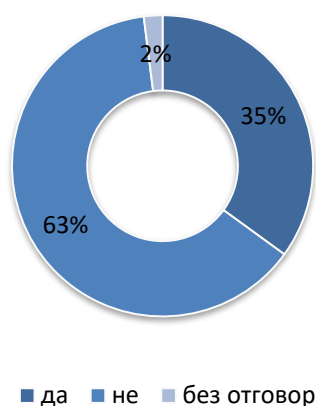

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

взаимодействие в мултикултурна образователна среда; по 2% получават съответно интервенциите за подкрепа за интензивна работа с родители: кратки обучения на родители относно техните права и задължения, свързани с образованието на децата им и за формиране у тях на мотивация за активно приобщаване на децата им в системата на предучилищното и училищното образование, в т.ч. чрез участие на образователни медиатори и за ангажиране на местните общности с образователната институция, чрез инициативи като например доброволчески кампании в подкрепа на съответното училище.

От особена важност в процеса на изготвяне на стратегията за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ за програмния период 2023 – 2027 г. е подкрепата на местната общност към МИГ. На този въпрос единодушно всички анкетираните (100%) са отговорили, че напълно подкрепят работата на МИГ. Това е показател за отличното взаимодействие между МИГ и местните хора и основна предпоставка за успешното изготвяне на стратегията за за BOMP за периода 2023 – 2027 г.

фиг.35. Желание на местната общност за включване в органите на МИГ "Преспа"

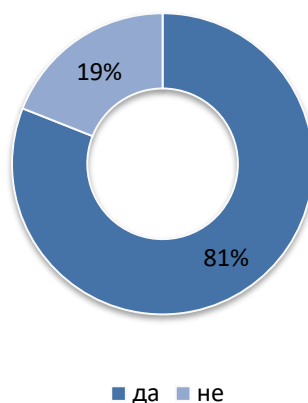
В допълнение към представеното до тук не е изненада, че 63% от анкетираните изразяват желание за включването си в органите на МИГ „Преспа Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

– общини Баните, Лъки и Чепеларе“. Това е красноречиво доказателство за високите оценки, които получава местната група от страна на местното население – както за работата си по стратегиите в два последователни програмни периода, но и по работата по стратегията за следващия програмен период. Вижда се, че местните хора нямат колебание, че МИГ ще изпълнява стратегия за трети пореден програмен период. Това доверие в МИГ е постигнато след години на високо професионална работа и на тясно сътрудничество между групата и местната общност.

фиг.36.Подкрепа на местната общност за изготвянето на СВOMP на МИГ "Преспа" за периода 2023 - 2027 г.

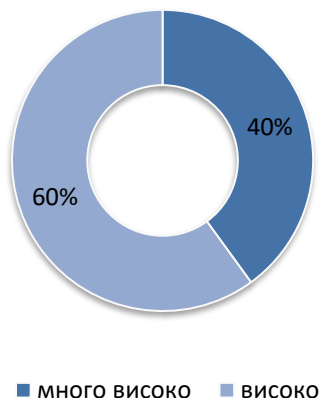

81% от анкетиранияте изразяват подкрепа за изготвянето на стратегията за ВOMP на на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ за програмния период 2023 – 2027 г. Това е изключително високо ниво на подкрепа и потвърждава цялата представена до тук информация.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

фиг.37. Желание на местната общност за участие в общественото обсъждане на СВOMP на МИГ "Преспа" за периода 2023 - 2027 г.

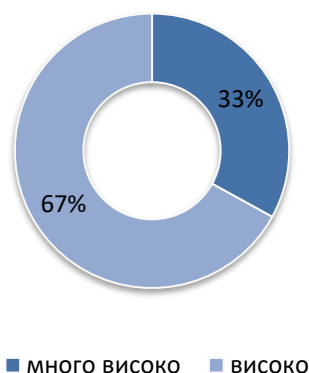

Освен подкрепа за стратегията за BOMP за програмния период 2023 – 2027 г., местната общност изразява желание за участие в общественото ѝ обсъждане. Много високо желание изявяват 60% от анкетираните, докато високо е желанието на останалите 40%. Чрез своята настояща и досегашна работа МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ е успяла да убеди населението от своята територия в ползите от изпълнението на стратегия за BOMP. Местното население има желание за активно участие в подготовката и изпълнението на стратегия за BOMP, което означава, че е постигната една от основните цели на подхода BOMP, а именно – активно включване на местната общност.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

фиг.38. Желание на местната общност за участие с идеи и предложения за съдържанието на СВOMP на МИГ "Преспа" за периода 2023 - 2027 г.

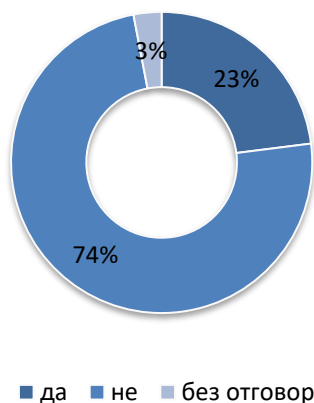
Още по-високи резултати се отчитат при желанията на анкетираните за участие с идеи и предложения по съдържанието на стратегията за ВOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ за програмния период 2023 – 2027 г. 67% от анкетираните изразяват много високо желание за участие с идеи и предложения по съдържанието на стратегията за ВOMP, а останалите 33% изразяват високо желание.

Получените резултати показват, че местната общност приема стратегията за ВOMP като важен за развитието на територията си елемент и прилагайки принципа „отдолу – нагоре“ иска да участва в процеса по неговото изготвяне и прилагане.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

фиг.39. Желание на местната общност за участие с проекти към СВOMP на МИГ "Преспа" за периода 2023 - 2027 г.

23% от анкетираните заявяват, че имат желание за участие с проекти към стратегията за ВOMP. Това показва висок проектен потенциал на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“, което пък от своя страна е предпоставка за изготвянето на качествена стратегия за ВOMP за програмния период 2023 – 2027 г., която от своя страна да бъде успешно изпълнена.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

4. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Настоящото проучване на нагласите на населението на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ относно изготвянето на стратегия за водено от общностите местно развитие за програмния период 2023 – 2027 г. е извършено на доброволен принцип, при спазване на европейските хоризонтални политики и с участието на 86 представители на местната общност. Обхванат е много широк кръг от участници, който гарантира обективност и представителност на получената информация.

Проучването предоставя обратна връзка за мнението и нагласите на местната общност относно процеса за подготовка на стратегията за ВОМР за програмния период 2023 – 2027 г. МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“, но и в допълнение представя оценки по изпълнението на стратегиите през предишните два програми периода. Така проучването предоставя възможност да се проследи мнението на местните жители относно в по-дълъг период от време.

На базата на това проучване е представена информация и полезни насоки за работата на МИГ по изготвянето на стратегия за ВОМР за програмния период 2023 – 2027 г, извлечени от мненията и нагласите на местните жители и които следва да бъдат взети под внимание.

Въз основа на проучването може да се направи извод, че в следствие на своята професионална работа във времето МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ е постигнала отлична комуникация и взаимодействие с местната общност, в резултат на което получава нейното пълно доверие и подкрепа. Това е основна предпоставка за успешна работа на МИГ в бъдеще в полза на развитието на територията и местната общност.

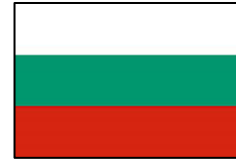
В резултат на постигнатите от МИГ резултати в прилагането на подхода ВОМР на територията на общини Баните, Лъки и Чепеларе, местната общност е изключително активна и изразява желание за участие в основните дейности в процеса на изготвяне на стратегията за ВОМР за програмния период 2023 – 2027 г. По този начин се постигат основните принципи на подхода ВОМР – активна местна общност въз основа на прилагането на принципа „отдолу – нагоре“.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

В резултат на получената обратна връзка от местните хора относно стратегията за ВОМР за програмния период 2023 – 2027 г. се очертават следните основни извода:

- За програмния период 2023 – 2027 г. за територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ следва да бъде изготвена многофондова стратегия за водено от общностите местно развитие;
- Финансирането на стратегията следва да е от следните програми, подредени по значимост съгласно мнението на анкетиранияте:
  - Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони – 63%;
  - Програма „Развитие на човешките ресурси“ – 30%;
  - Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ – 23%;
  - Програма „Околна среда“ – 16%;
  - Програма „Образование“ – 7%.
- Инвестициите, които представляват интерес за местната общност от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони са както следва:
  - инвестиции в подобряване на условията за живот – 63%;
  - инвестиции в неземеделски дейности – 40%;
  - инвестиции в земеделски дейности – 33%;
  - инвестиции в преработка на земеделски продукти – 16%;
  - сътрудничество – 12%.
- Интервенциите, които представляват интерес за местната общност от Програма „Развитие на човешките ресурси“ са както следва:
  - Интервенции за подобряване на достъпа до трудова заетост – 40%;
  - Интервенции за подобряване на достъпа до трудова заетост – 40%;
  - Интервенции за насърчаване на адаптирането на работниците – 7%;
  - Интервенции за насърчаване на социално-икономическата интеграция – 2%.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

- Интервенциите, които представляват интерес за местната общност от Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ са както следва:
  - „Информатика и ИКТ“ – 23%;
  - „Индустрия за здравословен живот и биотехнологии“ – 12%;
  - „Нови технологии в креативните и рекреативните индустрии“ – 9%;
  - „Чисти технологии, кръгова и нисковъглеродна икономика“ – 9%.
- Интервенциите, които представляват интерес за местната общност от Програма „Околна среда“ са както следва:
  - Насърчаване на прехода към кръгова и основаваща се на ефективно използване на ресурсите икономика – 86%;
  - Подобряване на защитата и опазването на природата – 9%.
- Интервенциите, които представляват интерес за местната общност от Програма „Образование“ са както следва:
  - подкрепа за осигуряване на достъп до качествено образование и за преодоляване на нефинансови бариери в малките населени места и в труднодостъпните райони, чрез осигуряване на транспорт, хранене, ученическо общежитие; мобилност на преподаватели и адаптиране към работна среда в различни райони и с различни групи ученици, вкл. адаптационни програми и социални пакети за млади учители – 30%;
  - повишаване на уменията на децата и учениците за обучение и общуване в мултикултурна среда, включително психологическа подкрепа и допълнителни обучения за деца/ученици с образователни затруднения, в т.ч. допълнителни обучения по български език, споделяне на културна идентичност и ценности – 21%;
  - подкрепа за приобщаваща образователна среда, осигуряване на учебници, познавателни книжки за децата в задължителна предучилищна възраст, учебни пособия и материали; допълнителна работа на педагогическите специалисти с ученици от маргинализирани групи (включително през лятото) – 9%;
  - насърчаване създаването на училищни общности, в които ученици, родители, учители и лидерски екип развиват умения за

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

ефективно и равноправно взаимодействие в мултикултурна образователна среда – 7%;

- подкрепа за интензивна работа с родители: кратки обучения на родители относно техните права и задължения, свързани с образованието на децата им и за формиране у тях на мотивация за активно приобщаване на децата им в системата на предучилищното и училищното образование, в т.ч. чрез участие на образователни медиатори – 2%;
- ангажиране на местните общности с образователната институция, чрез инициативи като например доброволчески кампании в подкрепа на съответното училище – 2%.

В резултат на извършеното проучване, според мнението на местните хора, на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ се очертават следните заинтересовани от прилагането на стратегия за BOMP за програмния период 2023 – 2027 г., страни:

- Представители на публичния сектор (97%):
  - общини (53%),
  - кметства (21%),
  - училища (14%),
  - детски градини (7%),
  - социални и здравни заведения (2%).
- Представители на стопанския сектор (77%):
  - земеделски производители и/или преработватели (28%),
  - предприятия от горския сектор (23%),
  - промишлени предприятия (5%).
- Представители на нестопанския сектор (70%):
  - читалища (35%),
  - физически лица от територията (12%),
  - социални организации (7%),
  - клубове по интереси (7%),
  - културни организации (5%),
  - сдружения и фондации (2%).

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Предоставената от местната общност обратна връзка е изключително ценна за процеса на изготвяне на стратегията за ВОМР за територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ и следва да бъде съответно отразена. По този начин стратегията за ВОМР за програмен период 2023 – 2027 г. ще бъде в пълно съответствие с мненията и нагласите на местната общност от територията на МИГ.